

Üniversite Öğrencisi Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışlarının İncelenmesi

Investigation of Cyberbullying Behaviors of University Student Sports Spectators

ÖZET

Spor Seyircisi; bir müsabakayı izleyen kişiye, taraftar ise; bir spor kulübünü takip edip onu destekleyen bireylere denir. Taraftarlık sosyal hayatın pek çok alanında kendini göstermektedir. Taraftarlığın oluşabilmesi için değerleri farklı olan birden fazla düşünce bulunmalıdır. Taraftar kendi düşüncesini karşı taraftan farklı hisseden ve değerlerinin farkındalığıdır. Teknolojinin kötü niyetli bireyler tarafından kullanılması geleneksel zorbalığın sanal ortamlarda yaşanan siber zorbalığa dönüşmesine neden olmuştur. Bu çalışmanın amacı, farklı branş seyircisi olan Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrencilerinin, siber zorbalık davranışlarının incelenmesidir. Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde öğrenim gören 300 akademi öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmanın veri toplama aracı, kişisel bilgi formu ve Karaca (2019) tarafından geliştirilen "siber zorbalık davranışları ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde One Way ANOVA ve Tukey testleri kullanılmıştır. Çalışma sonucuna göre, çalışmaya katılan öğrencilerin siber zorbalık düzeyleri ile müsabaka izleme sıklığı arasındaki anlamlı sonuç bulunmuştur. Araştırmaya katılan Katılımcıların %40,66'sı futbol, %33,66'sı basketbol, %17,3'ü voleybol, %4,6'sı hentbol ve %3,6'sı ise diğer branşların spor seyircisidir. Çalışmaya dahil edilen akademi öğrencilerinin siber zorbalık düzeyleri ile tercih ettiği spor branşı değişkeni arasında ki sonuca bakıldığında, siber zorbalık ile spor branşı değişkeni arasında anlamlı sonuca ulaşılmıştır. Siber zorbalık ile futbol branşı seyircilerinin zorbalık skorlarının basketbol, voleybol, hentbol ve diğer spor branşı seyircileri siber zorbalık dereceleri anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Spor, Siber Zorbalık, Basketbol, Futbol

ABSTRACT

Sports Spectator; to the person watching a competition, if it is a fan; individuals who follow and support a sports club. Advocacy manifests itself in many areas of social life. In order for partisanship to occur, there must be more than one thought with different values. The fan is someone who feels his own opinion different from the other side and is aware of his values. The use of technology by malicious individuals has led to the transformation of traditional bullying into cyberbullying in virtual environments. The aim of this study is to examine the cyberbullying behaviors of Gendarmerie and Coast Guard Academy students who are spectators of different branches. In this research, screening model was used. The universe of the study consists of 300 academy students studying at the Gendarmerie and Coast Guard Academy. The data collection tool, personal information form and the "cyberbullying behaviors scale" developed by Karaca (2019) were used. One Way ANOVA and Tukey tests were used in the analysis of the data. According to the results of the study, a significant result was found between the cyberbullying levels of the students participating in the study and the frequency of watching the competition. 40.66% of the participants who participated in the research were football, 33.66% were basketball, 17.3% were volleyball, 4.6% were handball and 3.6% were sports spectators of other branches. When the result between the cyber bullying levels of the academy students included in the study and the preferred sports branch variable was examined, a significant result was reached between cyber bullying and the sports branch variable. With cyberbullying, it was observed that the bullying scores of football branch spectators were significantly higher than the cyberbullying scores of basketball, volleyball, handball and other sports branch spectators

Keywords: Sports, Cyberbullying, Basketball, Football

GİRİŞ

Günümüzde teknolojik cihazların hayatımıza girmesi hayatımızı kolaylaştırmış ve yaşamımızda çok önemli bir yer edinmiştir. Bu teknolojinin özellikle bilgisayar, tablet, akıllı telefonlar yaşamımızdaki zorlukları kolaylaştırmışlardır (Çalışkan ve ark., 2017). Bu teknolojik gelişmeler internet ortamında sergilenen bir çeşit saldırganlık türü olan siber zorbalık çok yaygınlaşmış ve insanlığın önemli sorunlarından biri haline gelmiştir (Tanrikulu, 2015). Zorbalık başkasına rahatsızlık verme, kasıtlı olarak zarar verme ve yaralama olarak tanımlanmıştır (Olweus, 1994). Zorbalığın başka bir tanımına göre karşısındaki bireyi incitmek, dengesiz bir güç uygulamak, haksız bir şekilde acı verme isteği olarak tanımlanmaktadır (Rigby, 2011). Siber Zorbalık ise internet vasıtası ile başka birisine zarar verme amacıyla yapılan davranışların teknoloji ile yapılmasıdır (Belsey, 2019). Siber zorbalık teknoloji yardımı ile kimlik saklayarak karşı tarafa saldırı, hakaret, zorbalık, tehdit eylemlerinde bulunmak olarak tanımlanabilir (Breivik ve Olweus, 2006).

Emsal Öztürk¹

How to Cite This Article

Emsal, Ö. (2023). "Üniversite Öğrencisi Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışlarının İncelenmesi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:47; pp:2248-2251. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.67809>

Arrival: 21 December 2022

Published: 28 March 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğr. Gör. Dr., JSKA, Ankara, Türkiye

Teknolojinin kötü niyetli bireyler tarafından kullanılması geleneksel zorbalığın sanal ortamlarda yaşanan siber zorbalığa dönüşmesine neden olmuştur (Karaca vd., 2021). Teknoloji kullanılarak zorbalık yapanlara siber zorba, bu durumdan zarar gören bireylere ise siber mağdur tanımı yapılır (Betts, 2015). Aynı zamanda siber zorbalık, sosyal ortamda gerçekleşen saldırganlığın yeni iletişim teknolojileri vasıtasıyla yapılması, elektronik iletişim araçlarının diğer kişilere zarar vermek amacıyla kullanılması olarak da tanımlanmaktadır (Lacey, 2007; Willard, 2007). Birey saldırganlığını, intikam hissini ya da teknolojik gücünü göstermek için siber zorbalık yapabilir (Vandebosh ve Cleemput, 2007). Siber zorbalık diğer türde zorbalık ile farklılık göstermektedir. Siber zorbalıkta fiziksel bir ortama gerek yoktur. Siber zorbalık fiziksel zorbalığa göre fazlası ile daha kolay cesaret edilir (Patchin ve Hinduja, 2006).

Spor Seyircisi; bir müsabakayı izleyen kişiye denmektedir. Taraftar ise; bir spor kulübünü takip edip onu destekleyen bireylere denir (Şahin,2002). Taraftarlık sosyal hayatın pek çok alanında kendini göstermektedir. Taraftarlığın oluşabilmesi için değerleri farklı olan birden fazla düşünce bulunmalıdır. Taraftar kendi düşüncesini karşı taraftan farklı hisseden ve değerlerinin farkındalığıdır (Budak, 2004).

Bu bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı, Üniversite öğrencisi olan spor seyircilerinin siber zorbalık davranışlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma tarama modelindedir. Birden fazla değişkenin arasında değişim olup olmadığını ve bu değişimin seviyesini belirlemek maksadı ile yapılan bir araştırmadır (Karasar, 2015).

Evren-Örneklem

Çalışma evrenimizi seyircisi olduğu spor faaliyetleri seyircisi olup, aktif olarak bu faaliyetlere katılan ve üniversiteye devam eden spor seyircileri oluştururken, araştırmanın örneklemini Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde öğrenim gören tesadüfi yöntemle seçimi belirlenmiş, izlemeyi tercih ettiği branşın spor seyircisi olan 300 akademi öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada üniversite öğrencisi olan spor seyircilerinin siber zorbalık davranışlarının incelenmesi amacı ile Kişisel Bilgi Formu ve Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği tercih edilmiştir. Siber zorbalık ölçeği Karaca (2019) tarafından geliştirilen, tek boyut ve 7 maddeden oluşmuştur. Ayrıca ölçek 5' li likert tipinde oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışmadaki veriler SPSS 24.0 programında analiz edilmiştir. Çalışmanın verileri normal dağılım göstermiş olup, One Way ANOV testi ile analizler yapılmıştır. Ortalama puanlarının karşılaştırmasında ise Tukey testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgilerine Dair Frekans Analizi

Branş	N	%
Futbol	122	40,66
Basketbol	101	33,66
Voleybol	52	17,33
Hentbol	14	4,66
Diğer	11	3,66
Müsabaka İzleme Sıklığınız Nasıldır?		
Nadiren	103	34,33
Sık Sık	142	47,33
Ara Sıra	65	21,66

Araştırmaya katılan Katılımcıların %40,66'sı futbol, %33,66'sı basketbol, %17,3'ü voleybol, %4,6'sı hentbol ve %3,6'sı ise diğer branşlarda spor yapmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin %34,3'ünün nadiren, %47,3'ünün sık sık, %21,6'sının ise ara sıra müsabaka izledikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan bireylerin %48,3'ü müsabakaları oturarak, %7,6'sı ayakta, %27,9'u önemli pozisyonlarda ayağa kalkarak ve %15,9' u ise bazen oturarak bazen ayakta izlediğini belirtmiştir.

Tablo 2. Spor "Seyircilerinin Siber Zorbalıklarının Branş Durumu Değişkenine Göre Analizi

	Branş	N	X	SS	F	P	Tukey HSD
Siber Zorbalık	Futbol1	122	1,3458	,56931	6,578	0,003*	1-2
	Basketbol2	101	1,1078	,64398			1-3
	Voleybol3	52	1,0832	,25541			1-4
	Hentbol4	14	1,0133	,21679			1-5
	Diğer5	11	1,0067	,27889			

Çalışmaya dahil edilen akademi öğrencilerinin siber zorbalık düzeyleri ile tercih ettiği spor branşı değişkeni arasında ki sonuca bakıldığında, siber zorbalık ile spor branşı değişkeni arasında anlamlı sonuca ulaşılmıştır. Siber zorbalık ile futbol branşı seyircilerinin zorbalık skorlarının basketbol, voleybol, hentbol ve diğer spor branşı seyircileri siber zorbalık dereceleri anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Spor Seyircilerinin Siber Zorbalıklarının Müsabaka İzleme Sıklığı Değişkenine Göre Analizi

Siber Zorbalık	Müسابaka İzleme Sıklığı	N	X	SS	F	P	Tukey HSD
	Nadiren	103	1,2971	,67398	15,326	0,002	1-2
	Sık Sık	142	1,3	,89062			1-3
	Ara Sıra	65	1,2459	,68398			2-3

Tablo 3'e bakıldığında çalışmaya katılan öğrencilerin siber zorbalık düzeyleri ile müsabaka izleme sıklığı arasındaki yapılan analize bakıldığında, siber zorbalık düzeyi ile müsabaka izleme sıklığı arasında anlamlı sonuç bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya katılan Katılımcıların %40,66'sı futbol, %33,66'sı basketbol, %17,3'ü voleybol, %4,6'sı hentbol ve %3,6'sı ise diğer branşlarda spor yapmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin %34,3'ünün nadiren, %47,3'ünün sık sık, %21,6'sının ise ara sıra müsabaka izledikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan bireylerin %48,3'ü müsabakaları oturarak, %7,6'sı ayakta, %27,9'u önemli pozisyonlarda ayağa kalkarak ve %15,9' u ise bazen oturarak bazen ayakta izlediğini belirtmiştir.

Çalışmaya dahil edilen akademi öğrencilerinin siber zorbalık düzeyleri ile tercih ettiği spor branşı değişkeni arasında ki sonuca bakıldığında, siber zorbalık ile spor branşı değişkeni arasında anlamlı sonuca ulaşılmıştır. Siber zorbalık ile futbol branşı seyircilerinin zorbalık skorlarının basketbol, voleybol, hentbol ve diğer spor branşı seyircileri siber zorbalık dereceleri anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Karaca (2019), Yaptığı çalışmasında futbol seyircilerinin siber zorbalık davranışlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mededović, ve Kovačević (2021), Yaptıkları çalışmalarında Futbol Hayranlığı ve Suç Tutumları Arasındaki ilişkiyi incelemiş ve futbol seyircisinin tüm suçlu tutum ölçeklerinde ve sürekli sadizmde daha yüksek puanlara sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Taghiabadi ve Pirhadi (2022), Sosyal medyada nefret dilinin yayıldığı bir yer olduğu futbol seyircilerinin bundan etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca futbol seyircilerinin sosyal medyada diğer kullanıcılara yönelik suçlama, aşağılama ve hakaretler yaptıkları görülmüştür.

Çalışma sonucuna bakıldığında çalışmaya katılan öğrencilerin siber zorbalık düzeyleri ile müsabaka izleme sıklığı arasındaki yapılan analize bakıldığında, siber zorbalık düzeyi ile müsabaka izleme sıklığı arasında anlamlı sonuç bulunmuştur.

Altınok (2022), yaptığı çalışmasında 1029 spor seyircisinin Siber zorbalık davranışları ile müsabaka izleme sıklığı değişkeni arasındaki sonucu incelemiş çalışma sonucunda siber zorbalığın müsabaka izleme sıklığına göre değiştiği sonucuna ulaşmıştır. Doğan ve Karaca (2019), Üniversite öğrencisi olan spor seyircilerinin siber zorbalık davranışlarını incelediği çalışmasında müsabaka izleme sıklığına göre siber zorbalığın arttığı sonucuna ulaşmıştır.

ÖNERİLER

1. Siber zorbalığın spor seyircileri arasında minimum seviyeye ulaşması için üniversite öğrencilerine siber zorbalığı önleyecek eğitimler verilebilir.
2. Üniversitede sosyal medyada etik davranışlar ile ilgili broşürler dağıtılması üniversite öğrencilerinin siber zorbalığını azaltabilir.

KAYNAKÇA

Altınok, N. (2020). Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışlarının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Üniversitesi).

Betts, L. R. (2015). Cyber bullying behaviours. Encyclopedia of Information Science and Technology içinde (ss. 6727–6735). doi:10.4018/978-1-4666-5888-2.ch661.

Belsey, B. (2005). Cyberbullying: An emerging threat to the “always on” generation. *Recuperado el*, 5(5), 2010.

Breivik, K. & Olweus, D. (2006). Children of divorce in a Scandinavian welfare state: Are they less affected than US children? *Scandinavian Journal of Psychology*, 47, 61-74.

Budak, M. (2004). Türkiyede spor olgusunun kitle iletişim araçlarında sunumu:Futbol Fanatizm Milliyetçilik.(Master's thesis, Ege Üniversitesi).

Doğan, Y., & Karaca, Y. (2019). An Analysis on Bullying Behaviors of the Sports Spectator Students of Faculty of Sports Sciences. *Journal of Education and Training Studies*, 7(11).

- Çalışkan, N., Yalçın, O., Aydın, M. & Ayık, A. (2017). BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik bir çalışma. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(22), 111-125.
- Karaca, M., Mutlu, T., & Gencer, G. (2021). Siber mağduriyet: Kavramsal bir çalışma. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 177-191.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karaca, Y. (2019). Spor seyircilerinin zorbalık davranışlarının incelenmesi (futbol taraftarı örneği). *International Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences*, 15,288-299.
- Međedović, J., & Kovačević, U. (2020). Sadism as a key dark trait in the link between football fandom and criminal attitudes. *Journal of Individual Differences*.
- Patchin, j. W., & Hinduja ,S. (2006) Bullies move beyond the schoolyard : A pre- liminary look at cyberbullying. *Youth Violence and Juvenile Justice* , 4 (2) ,148-169.
- Rigby, K. (2011). What Can Schools Do About Cases Of Bullying. *Pastoral Care in Education*, 29(4), 273-285.
- Tanrikulu, İ. (2015). Siber Zorbalık Yapma Motivleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler: Kullanımlar ve Doyumlar Kuramını Test Etme. *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi*, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Olweus, D. (1994). *Bullying At School: Long-Term Outcomes For The Victims And An Effective School-Based Intervention Program*, New York: Plenum Press
- Vandebosch ,H., & Cleemput, K.V. (2008) Defining cyberbullying :A Qualitative research into the perceptions of youngsters .*Cyberpsychology and Behavior* .Volume 11 (4) , 499-503 .